

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi, leif.beilinson@lvm.fi

LAUSUNTO

28.11.2016

LVM/1629/08/2016 Luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi tieliikenneturvallisuuden parantamiseksi

Suomen Motoristit ry kiittää lausuntopyynnöstä ja haluaa antaa seuraavan lausunnon Liikenne- ja viestintäministeriön luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi tieliikenneturvallisuuden parantamiseksi.

Suomen Motoristit ry edellyttää, että tieliikenteen turvallisuuden kehittämisessä moottoripyörät otetaan huomioon oikeudenmukaisesti ja tasavertaisena ajoneuvolajina.

Liikenneturvallisuuden seuranta

Liikenneonnettomuuksien tilastointia tulee parantaa niin, että myös onnettomuudet, jotka eivät tule poliisin tietoon, raportoidaan. Raportointi tulisi tehdä CADaS, The Common Accident Data Set – protokollan mukaan, jolloin onnettomuudesta olisi saatavissa riittävät tiedot.

Liikenneonnettomuuksista tulee kerätä mahdollisimman kattavasti ja tilastoida kaikki sellainen tieto, joka vallitsevan käsityksen mukaan voidaan katsoa tarpeelliseksi arvioitaessa onnettomuuteen johtaneita tapahtumia.

Liikennesääntöjen valvonta ja seuraamukset

Luonnoksessa on esitetty hallinnollisen sanktion käyttöönottoa liikennesanktioissa. Tavoitteena on tuomioistuimien työmäärän vähentäminen. Tuomioistuinten työmäärän vähentäminen on kannatettava tavoite, koska Suomen rikosoikeudellinen rangaistuskäytäntö on raskas ja mutkikas.

Hallinnolliset sanktiot ovat ongelmallisia ja niiden käyttöönottoon liittyy monia perustuslain tulkintaa vaativia seikkoja. Sanktion kohteen oikeusturva tulee selvittää perusteellisesti. Perustuslain mukaisen syyttömyysolettaman kannalta olisi ongelmallista, jos sanktio määrättäisiin ajoneuvon omistajalle, haltijalle tai tilapäiselle käyttäjälle pelkästään sen perusteella, että ajoneuvon rekisterikilpi on kuvattu. Hallinnollisen sanktion määräämistä koskevaan päätökseen on voitava hakea muutosta.

Suomen Motoristit ry ei kannata hallinnollisen sanktion käyttöönottoa liikenerikkomuksissa, ennen kuin sanktion kohteen oikeusturva ja muutoksenhakumenettelyt on perusteellisesti selvitetty.

Suomen erittäin rankka, ulkomaita myöten kyseenalaista kuuluisuutta nauttiva, sakotettavan tuloista riippuva liikenerikkomusten päiväsakkojärjestelmä aiheuttaa runsaasti muutoksenhakutarvetta. Yksinkertaistamalla sakotusjärjestelmää ja luopumalla jyrkästä tuloporrastuksesta sakkojen määräämisessä olisi mahdollista vähentää muutoksenhakutarvetta. Luonnoksessa ei ole analysoitu muita vaihtoehtoja, kuin sakkojen muuttaminen hallinnollisiksi sanktioiksi.

Sakotusjärjestelmää tulisi uudistaa ja painottaa toistuvien rikkomusten karsimiseen. Euroopassa yleisesti käytössä olevan pistejärjestelmän käyttöönottoa tulisi harkita Suomessa. Uusille kuljettajille tulisi luoda järjestelmä, jossa liikenerikkomus johtaisi normaalia kovempiin sanktioihin. Tämä toimisi pelotteena uusien kuljettajien tullessa liikenteeseen.

Ajokieltopäätösten siirtäminen poliisin ratkaistavaksi on kannatettavaa. Ajokieltopäätösten saaminen tuomioistuimelta on voinut kestää kauan ja kuljettajan ajokortti on usein ollut poliisin hallussa pidempään kuin määrättävän ajokiellon kestoaika. Ajokieltojen nopea käsittely on myös rangaistuksen saaneen etu.

Liikkuvan poliisin lakkauttaminen ja siirtyminen automaattivalvontaan näkyy jo tien päällä liikennekäytöksen huononemisenä. Automaattivalvonta aiheuttaa liikenteeseen nykivyyttä, joka sinänsä aiheuttaa vaaratilanteita. Ajaminen keskittyy liikenteen seuraamisen sijaan nopeusmittarin ja GPS:n tuijottamiseen. Näkyvällä valvonnalla on yllätyksellisyytensä vuoksi vahva merkitys, jota ei voida staattisella kameravalvonnalla korvata.

Ajoneuvojen turvallisuus

On osoitettu, että ajoneuvokannan uusiutuminen parantaa liikenneturvallisuutta. Tehokkain keino ajoneuvokannan uusiutumiseksi on ajoneuvojen verotuksen, erityisesti autoveron keventäminen. On huomioitava, että moottoripyöräkannan 18 vuoden keski-ikä on merkittävästi vanhempi kuin henkilöautokannan 12 vuotta. Moottoripyörien verotusta ollaan hallitusohjelmassa kiristämässä, jolla on negatiivinen vaikutus moottoripyöräkannan uusiutumiseen ja siten sen turvallisuuteen.

Suomen Motoristit ry katsoo, että uusien verojen suunnittelusta moottoripyörille tulee luopua ja moottoripyörien autoveroa tulee merkittävästi alentaa moottoripyöräkannan uusiutumiseksi.

Liikenneverkon turvallisuus ja väylien kunto

Luonnoksessa on mainittu liikenneverkon korjausvelka ja panostus korjausvelan kasvun taittamiseen. Korjausvelkarahoituksella on katsottu olevan vaikutus liikenneturvallisuuteen. Näin varmasti onkin, mutta kyseessä on vain huonoon kuntoon päästetyn liikenneverkon hätäpaikkauksesta. On häpeällistä, että tieliikenteestä kerätyistä veroista ja maksuista ei pystytä ylläpitämään tieverkkoa ja sen korjausvelkaa kertyy koko ajan.

Suomen Motoristit ry vaatii, että tieverkon korjausvelkaa on vähennettävä ja tieverkkoa on kehitettävä turvallisemmaksi tieliikenteeltä kerättävien verojen ja maksujen tieverkkoon kohdentamisella.

Liikenneverkon uudet rahoitusmallit

Luonnoksessa on kerrottu, että valtion väylien hallinnointi valtionyhtiössä tehostaisi väyliin sidotun varallisuuden käyttöä sekä varmistaisi laajat kehittämisinvestoinnit ja paremmat liikennepalvelut asiakkaille. On epäselvää miten uusi perustettava valtion liikenneverkkoyhtiö uutena väliportaana parantaisi varallisuuden käyttöä tieliikenteen hyväksi ja miten sen tehokkuus paranisi.

Suomen Motoristit ry vaatii, että tieliikenteen maksurasite ei saa kasvaa ja kaavaillun valtion liikenneverkkoyhtiön hyödyt ja haitat on puolueettomasti selvitettävä.

Katsastuslain uudistaminen

Luonnoksessa on mainittu, että katsastustoiminnalla on oleellinen vaikutus liikenneturvallisuuteen. Tämä ei ole faktaa ainakaan moottoripyörissä. Niiden osalta on arvioitu, että teknisellä vialla on ollut merkittävä osuus n. 1 %:ssa moottoripyöräonnettomuuksista. Moottoripyörien katsastamisella ei ole saavutettavissa liikenneturvallisuuden parantamista ja muut keinot, mm. kuljettajien jatkokoulutus, ovat paljon tehokkaampia keinoja.

Suomen Motoristit ry katsoo, että moottoripyörien katsastaminen ei parantaisi liikenneturvallisuutta ja Liikenne- ja viestintäministeriön tulisi tutkia ja tukea vaihtoehtoisia katsastuksen korvaavia liikenneturvallisuutta parantavia menetelmiä, mm. kuljettajien jatkokoulutusta

Liikenteen automatisaatio

Suomen Motoristit ry haluaa korostaa, että liikennejärjestelmän kehittämisessä on seuraavat vuosikymmenet niin sanotun sekaliikenteen aikaa. Sekaliikenteellä tässä yhteydessä tarkoitetaan automaattisesti ohjautuvien ajoneuvojen ja nykyisen kaltaisten ajoneuvojen liikkumiseen maanteilla ja katuverkoilla. Tässä tilanteessa ei tule tuudittautua liikaan liikenneturvallisuuden

parantumiseen, vaikka uusiin ajoneuvoihin tuleekin kuljettajaa avustavia järjestelmiä ja lisääntyvää automaatiota. Sekaliikenteen vuosikymmenten aikana on todennäköistä, että tieliikenneturvallisuus huononee jonkin aikaa.

Automaattisesti ohjautuvan ajoneuvon tulee olla turvallinen ajoneuvossa oleville, mutta myös muille tienkäyttäjryhmille. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota siihen, että automaattisesti ohjautuva ajoneuvo ennen tieliikenteeseen hyväksymistä pystyy luotettavasti kaikissa sää- ja kelioloissa havaitsemaan ja tunnistamaan haavoittuvat tienkäyttäjät, kuten jalankulkijat, polkupyöräilijät, potkukelkkailijat, hiihtäjät, lastenvaunujen kanssa kulkevat, tiellä ja tien vieressä leikkivät lapset, pyörätuolilla kulkevat sekä mopoilla, skoottereilla ja moottoripyörillä kulkevat.

Automaattisesti ohjautuvan ajoneuvon osalta tulee varmistaa, että ajoneuvo säilyttää liikkumiseensa ja liikkumispäätöksiinsä vaikuttaneet sensoriensa havaintotiedot, keräämänsä ja/tai ulkopuolelta saamansa tiedot sekä automaattiajamisen historiatiedot luotettavasti ja suojatusti riittävän pitkän ajan liikenneonnettomuuden jälkitarkastelua varten. Automaattisesti ohjautuvan ajoneuvon, joka on yhteydessä taustajärjestelmiin, tulee säilyttää vastaavat tiedot myös ajoneuvokohtaisessa tietosuojatassa pilvipalvelussa tai vastaavassa.

Automaattinen hälytysjärjestelmä (eCall) olisi tämän hetkisen käsityksen mukaan Suomessa liikkuvissa moottoripyörissä tärkein liikenneturvallisuusvaruste liikenneonnettomuuden tapahtumisen jälkeisiin pelastustoimiin. Tämä korostuu moottoripyörissä, koska yleisin moottoripyörrien onnettomuustyyppi on suistumis- ja yksittäisonnettomuus. Tällöin hätäkeskuksen operaattorit pystyvät paikantamaan liikenneonnettomuuteen joutunut ajoneuvo, ja liikkuvat pelastusyksiköt löytävät nopeammin ajoneuvon ja henkilöiden luokse myös ilman henkilöiden toimenpiteitä.

Automaattiajamisen edistämisen tavoitteita tulee täydentää autojen ja moottoroitujen kaksipyöräisten välisten tiedonvälitysjärjestelmien kehittämisellä.

Viranomaisten, yritysten ja automaattiliikenteen välisessä tiedonsiirrossa tulee käyttää suojattua ja anonymisoitua tietoa, josta ei voida yksilöidä ajoneuvoa eikä tunnistaa ajoneuvoa käyttäviä henkilöitä.

Suomen Motoristit ry korostaa, että liikenteestä ja liikkumisesta kerättävän tiedon luottamuksellisuus, tietoturvallisuus ja haluttu yksityisyystaso on voitava taata ja että kerättävää tietoa tulee voida käyttää vain ja ainoastaan keräämisen tarkoituksena olevan palvelun tuottamiseen.

Ajokorttilain uudistaminen ja kuljettajakoulutuksen ajantasaistaminen

Suomen Motoristit ry kannattaa ajokorttilain uudistamista ja lausunnon tavoitteita. Suomen Motoristit ry on antanut erillisen lausunnon ajokorttilain uudistukseen liittyen.

Ajokortin hankkimiseen ajoharjoittelua tulisi lisätä, esim. autokoulun tueksi tulisi olla mahdollista suorittaa täydentävää ajoharjoittelua opetusluvan tai itseopiskelun avulla. Itsenäistä ajoharjoittelua voitaisiin hyödyntää joustavasti jo ennen ajotaitotutkimuksen suorittamista. Kaikkien ajokorttiluokkien tutkinnoissa tulisi olla osana muiden, erityisesti onnettomuudessa usein heikommaksi jäävien L-luokkien, ajoneuvojen huomioiminen.

Omatoimiseen ja järjestettyyn ajoharjoitteluun tulisi tarjota resursseja sekä kannustaa moottoripyöräilijöitä käyttämään niitä. Harjoitteluun tulisi osoittaa sopivia paikkoja, esim. ajoharjoitteluradat ym. Jos tarjottaisiin nuorille paikkoja missä harjoittaa moottoripyöriensä käsittelyä, vähentyisi liikenteessä tapahtuva esittäminen.

Muut keinot liikenneturvallisuuden parantamiseksi

Luonnoksessa ei ole mainittu muita keinoja liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Niitä kuitenkin on, mm. kuljettajien jatkokoulutus ja asenteisiin vaikuttaminen. Motoristien jatkokoulutuksella on Suomessa pitkät perinteet ja koulutuksiin osallistuneiden mielestä koulutukset ovat olleet hyvin hyödyllisiä ja kuljettajien liikenneturvallisuutta parantavia. Liikenne- ja viestintäministeriön tulisi selvittää kuljettajien jatkokoulutuksen vaikutus liikenneturvallisuuteen ja tukea tällaista toimintaa.

Kuljettajien valistus mm. turvallisuuskampanjoilla modernein viestintämenetelmin olisi melko edullinen keino vaikuttaa kuljettajien asenteisiin.

Kunnioitavasti

Marja Kuosmanen
Puheenjohtaja
Suomen Motoristit ry

Jari Kielinen
Liikenneturvallisuuspäällikkö
Suomen Motoristit ry